

Myndigheten för yrkeshögskolan

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Jean-Pierre Zune
08-563 087 81
jean-pierre.zune@hsv.se

Yttrande
2011-05-10
Reg.nr 13-2456-11

Förslag till en nationell referensram för kvalifikationer med koppling till det offentliga utbildningssystemet

Högskoleverket har beretts tillfälle att yttra sig. Verket begränsar sitt yttrande till de frågor som har relevans för universitet och högskolor.

Bakgrund

Inom ramen för Bologna-processen har utvecklats såväl en europeisk referensram för examina (QF-EHEA) som nationella sådana (NQF). De senare ska certifieras (utvärderas) mot de förra, senast år 2012. Högskoleverket har uppdraget att genomföra denna certifiering och redovisa till regeringen senast den 15 oktober.

QF-EHEA omfattar tre nivåer (fyra om man räknar med ”short cycle”). Kraven på resp. nivå beskrivs i termer av learning outcomes (lärandemål) mot vilka de kvalifikationer som olika utbildningar leder till ska mätas. Systemet är etablerat och accepterat såväl nationellt som internationellt.

År 2008 tog EU-kommissionen initiativ till ytterligare en referensram, EQF-LLL. Denna innehåller åtta nivåer och omfattar *all* utbildning, även informell och icke-formell sådan. Såväl EU-kommissionen som representanterna för Bologna-processen har explicit uttalat att de båda ramverken ska ses i relation till varandra, och att nivåerna 6–8 då ska motsvara de tre nivåerna i QF-EHEA. Om short cycle tillämpas ska denna motsvara nivå 5.

I Sverige har regeringen gett Myndigheten för yrkeshögskolan i uppdrag att utveckla en nationell referensram i anslutning till EQF-LLL. Det nu remitterade förslaget är en del av detta uppdrag.

Sambanden mellan de båda ramverken

Kvalifikationer förvärvade genom utbildning vid universitet och högskolor förutsätts bli inplacerade på nivåerna 6–8 i EQF-LLL. Enklast sker detta genom att

klassificeringen av högskolans kvalifikationer enligt Bologna-systemet i befintligt skick överförs till de tre nivåerna i EQF-LLL. Detta är enligt Högskoleverkets mening okontroversiellt och okomplicerat. Verket noterar också att YH-myndighetens förslag rörande högskolan har utarbetats i överensstämmelse med denna princip.

Som noterats i det föregående har såväl EU-kommissionen som de organ som ansvarar för Bologna-processen uttalat att de båda ramverken ska ses i relation till varandra och att en så hög grad som möjligt av överensstämmelse dem emellan bör eftersträvas. Enligt Högskoleverkets mening är det angeläget att de båda ramverken är förenliga. De får absolut inte vara motstridiga – i så fall skulle en stor del av poängen med att utveckla gemensamma europeiska och nationella ramverk gå förlorad.

Att de båda ramverkens deskriptorer måste vara förenliga innebär inte att de behöver vara ordagrant identiska. Högskoleverket har granskat YH-myndighetens förslag avseende nivåerna 6-8 med denna utgångspunkt. Verkets preliminära bedömning är att YH-myndighetens förslag till deskriptorer bygger på learning outcomes och är förenliga med såväl Bologna-systemet (the Dublin Descriptors) som examensmålen i högskoleförordningens bilaga 2. Innan den nationella referensramen i anslutning till EQF-LLL slutligt fastställs, och när resultatet av pågående certifiering av den nationella referensramen mot QF-EHEA föreligger bör en slutlig avstämning göras av beskrivningarna i de båda ramverken.

När den nationella referensramen slutligen fastställs är det enligt Högskoleverkets mening angeläget att den kompletteras med en tydlig information om att syftet med den är att ge information och främja transparens och internationell mobilitet. Det finns i detta sammanhang skäl att vara tydlig i fråga om vad referensramen *inte* är. Att en utbildning (kvalifikation) placerats på en viss nivå innebär inte med automatik behörighet eller tillträde till utbildning på nästa nivå. Sådana frågor, liksom frågor om tillgodoräknande av tidigare utbildning eller erfarenhet, kommer även fortsättningsvis att regleras inom ramen för befintliga examensordningar och de övriga regelverk som gäller inom utbildningsväsendet.

När intentionerna med EQF-LLL fullt ut kommer frågor om validering att bli än mera betydelsefulla. Detta förutsätter då att en valideringsorganisation etableras på nationell nivå och att denna organiseras så att den vinner förtroende inom alla delar av utbildningsväsendet.

Nivåerna 6–8 i EQF-LLL

I regeringens uppdrag till YH-myndigheten ingår att analysera tre alternativ:

- Att nivåerna 6–8 i EQF-LLL ska reserveras enbart för akademiska kvalifikationer.

- Att de ska vara helt öppna.
- Att de ska vara öppna på nivåerna 6–7, men reserveras för akademiska kvalifikationer på nivå 8.

Om tillämpningen av nivåerna 6–8 ska bestämmas med principiella utgångspunkter krävs enligt Högskoleverkets mening en mera omfattande belysning än den YH-myndigheten har redovisat. Bl.a. behöver konsekvenserna av olika alternativ för ramverkets legitimitet inom såväl utbildningsväsendet som olika delar av arbetslivet analyseras.

Båda ramverken är så konstruerade att varje nivå innehåller deskriptorer som i form av lärandemål (learning outcomes) anger vilka kunskaper, färdigheter och kompetenser som ska uppnås för respektive kvalifikation. Enligt Högskoleverkets mening är det genom prövning mot dessa deskriptorer som inplaceringen av olika kvalifikationer ska göras. Att på principiell ("ideologisk") grund och utan konkreta förslag slå fast om det finns kvalifikationer förvärvade utanför högskolan som kan nå upp till någon av nivåerna 6–8 förefaller därför mindre välbetänkt.

En allmän bedömning både av de befintliga deskriptorerna i Bologna-systemet och av YH-myndighetens förslag ger vid handen att det är mycket osannolikt att det finns någon annan väg än forskarutbildning som kan leda till nivå 8. Däremot kan det inte uteslutas att det framledes kommer att utvecklas en och annan kvalificerad utbildning utanför högskolan som kan leda till exempelvis nivå 6. Som Högskoleverket framhållit ovan är då det enda rimliga tillvägagångssättet att denna utbildning mäts mot (de slutliga) deskriptorerna och att resultatet av denna mätning får ligga till grund för inplaceringen i ramverket.

Detta ärende har avgjorts av universitetskanslern Lars Haikola efter föredragning av utredaren Jean-Pierre Zune i närvaro av stabschefen Lennart Ståhle.

Lars Haikola

Jean-Pierre Zune